

СЕРТИФІКАЦІЯ У СИСТЕМІ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ РИНКОМ ПРАЦІ

ОЛЬГА МАКСИМЕНКО,
Громадська спілка «Експертна
Міжгалузева Асоціація України»

Рівень професійності та динаміка розширення кола учасників, що долучаються до дискусії щодо питання налагодження взаємодії вищої освіти із ринком праці в останні роки, свідчать про неабияку своєчасність та зацікавленість у вирішенні даного питання.

Досвід країн, які можуть слугувати прикладом вдалого поєднання наукового та методологічного підґрунтя підготовки фахівця, яке надає система формальної освіти, та швидкозмінної «виробничої» складової процесу його підготовки, яку формує ринок праці, лише підтверджує реальність завдань, що постають на сьогодні перед ВНЗ та професійною та експертною спільнотою країни.

Зазначена взаємодія ринку праці з системою вищої освіти стає об'єктивною потребою за для досягнення їх спільної мети – підготовки спеціалістів, затребуваних ринком праці та здатних після навчання демонструвати практичні навички та певний професійний рівень. Саме таке тлумачення набуває поняття «якісна освіта» або «якісні освітні послуги» у представників ринку праці, суб'єктів господарювання, що діють в реальному секторі економіки.

Усвідомлення необхідності об'єднання зусиль на шляху взаємодії вищої освіти із ринком праці спонукає всіх учасників до пошуку прийнятних форм та інструментів такої взаємодії. Насамперед, слід зазначити, що будь-які форми взаємодії, в т.ч.

й так звані комунікаційні майданчики освітян та експертів-практиків, мають бути відкритими та такими, що здатні швидко змінюватись, реагуючи на сучасні виклики та зміни і потреби ринку праці, серед яких можна назвати:

✓ Експертні Ради університетів (або інші аналогічні структури, що створюються на базі ВНЗ), які зазвичай працюють на постійній основі та є обов'язковим елементом у ланцюжку, що об'єднує навчальний заклад, підприємства відповідної галузі, дослідницькі структури, представників професійної спільноти та органів влади тощо.

✓ Галузеві (міжгалузеві) Ради з розробки професійних стандартів та професійних кваліфікацій, які мають формулювати вимоги до фахівця певної професії через розробку профстандартів та кваліфікації, залучаючи до цього процесу представників всіх зацікавлених сторін (професійних асоціацій, представників об'єднань роботодавців, ВНЗ, окремих експертів тощо);

✓ Система «Дуальної освіти», якою передбачається залучення до навчального процесу на рівноправній основі як ВНЗ, так і підприємств галузі, починаючи з участі в розробці учбових програм до виконання студентом виробничих функцій «в реальних умовах» на робочому місці протягом всього навчального року.

Автономія ВНЗів, задекларована у ново-

му Законі України «Про вищу освіту» – це не тільки права та нові можливості ВНЗ, а й підвищення відповідальності щодо забезпечення якості освіти. Хотілося б зазначити, що забезпечення якості освіти має дві складові, що поділяються: за наповненням навчальних програм (тобто за суттю) та за організацією і забезпеченням навчального процесу (тобто за формою). Друга складова, безперечно, проявляється також через систему управління навчальним закладом.

Найпоширеним та визнаним інструментом зовнішнього оцінювання здатності ВНЗ надавати «якісні освітні послуги», що публічно схвалені професійною спільнотою, є й залишається система добровільної сертифікації. Така система має базуватися на принципах професійності, незалежності та неупередженості. Залучення до акредитації навчальних програм та сертифікації систем управління навчальним закладом досвідчених спеціалістів з точки зору професійності у певній предметній області, так й з точки зору компетентності у проведенні зовнішнього аудиту.

Проведення процедури сертифікації систем менеджменту, наприклад, має виконуватись окремими незалежними структурами - органами з оцінки відповідності (сертифікації), що мають відповідну акредитацію в Національному агентстві з акредитації України (НААУ). Принципи системи та процедури здійснення оцінки відповідності при цьому регламентується міжнародними (національними) стандартами серії ISO/IEC 17000, а саме:

✓ ISO/IEC 17000:2004 «Оцінка відповідності - Словник термінів і загальні принципи»

✓ ISO/IEC 17020:2004 «Оцінка відповідності – Загальні критерії щодо діяльності органів різних типів, що здійснюють інспектування»

✓ ISO/IEC 17021:2011 «Оцінка відповідності – Вимоги до органів, що

здійснюють аудит і сертифікацію систем менеджменту»

✓ ISO/IEC 17024:2012 «Оцінка відповідності – Загальні вимоги до органів, що здійснюють сертифікацію персоналу»

✓ ISO/IEC 17025:2012 «Оцінка відповідності – Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій»

Сертифікаційний центр «СТАНДАРТ» належить до таких органів з оцінки відповідності, що акредитований в НААУ на проведення сертифікації систем менеджменту в «галузі освіти» (Атестат акредитації № 80 045).

Орган по сертифікації СЦ «СТАНДАРТ» надає послуги з сертифікації систем менеджменту на відповідність різних стандартів, одним з яких є ISO 9001:2008 (ДСТУ ISO 9001:2009) «Системи менеджменту якості. Вимоги». Цей стандарт на сьогодні впроваджений в більш одного мільйону компаній і організацій, більш ніж в 170 країнах світу. У вересні 2015 року було введено в дію оновлену версію стандарту - ISO 9001:2015, яка має істотні відмінності від попередньої. Стандарт ISO 9001 стандарт встановлює вимоги до системи менеджменту якості і може бути використаний будь-яким підприємством, організацією, закладом не залежно масштабу та від сфери діяльності, в т.ч. й навчальними закладами.

На сьогодні в Україні більше 20 ВНЗ пройшли процедуру сертифікації та отримали Сертифікат відповідності, більшість яких працюють з міжнародними структурами, готує фахівців в т.ч. за міжнародними стандартами та прагне стати лідерами на ринку.

Європейський досвід запровадження стандартів з управління в діяльність навчальних закладів, на наш погляд, може стати поштовхом для українських ВНЗ щодо формування комунікаційного майданчику між ринком праці та сферою освіти.